

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նշ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2 004

Տ Ե ա ռ Ն ը Ն դ ա ռ ա ջ

1932

ՏՊԱՐԱՆ "ԱՐԱՐԱ", ԽԱՆՏԷՔ, ՀԱԼԷՊ

477-42

(524)

Տ Ե ա ռ ը ը դ ա ռ ա ջ

1932

ՏՄԱՐԱՆ "ԱՌԱՐԱՆ, ԽԱՆՏԵՔ, ՀԱԼԷՄ"

Տ Ե Ա Ռ Ն Ը Ն Գ Ա Ռ Ա Ջ

«Տեառնընդառաջ» սոնախմբութիւնը հյտոյ. եկեղեցւոյ տօնախմբութիւն մէջ կարեւոր տեղ մը կ'ընէ, միւս տօներու նախատօնային րոն առթիւ, հետեւեալ օրօրան շարականները կ'երգուն ընդառաջ «Տեառնընդառաջ» նախորդ իրիկունը «լոյս զուարթ» ալ կ'երգուն Գիրք Աւետարան կ'կարդացուի և «անդաստան» կ'ըլլայ: Եկեղեցւոյ ատենանը լուսավառութիւն կ'ըլլայ: Եւ բոլոր ժողովուրդը ատենանի մոմերէն իրենինը վառելով իր տունը կ'տանի և եկեղեցւոյ ուրախութեան ու լուսավառութեան մասնակից կ'ըլլայ: Հետեւաբար Սիմէոն Ծերունիի կողմէն Յիսուսի համար տրուած «Լոյս, տիտղոսը, իբր ճշմարտութիւն կ'ընդունի և զՅիսուս իր տունը իր ընտանիքին մէջ տանելուն փառքին արժանացած կ'ըլլայ և հոգեւոր ցնծութեամբ կ'ուրախանայ: Ուրիշ տօներուն առթիւ, արարչականէն առաջ Գիրք Աւետարան կ'կարդացուի, իսկ Տեառնընդառաջի տօնին օրը այդ չափով չի բաւականանար եկեղեցին, այլ «օրհնութիւն» շարականէն ետքը եկեղեցւոյ չորս տնկիւններէն աւետարանն էր կ'կարդացուն, իրր քարոզութիւն և յայտարարութիւն թէ Քրիստոնէութիւնը «Լոյս» է, լոյսի կրօնքն է, տիեզերական է և աշխարհի չորս կողմը բոլոր մարդկութեան մէջ տարածուելու է:

«Տեառնընդառաջ» սոնախմբութիւնը, կ'յիշեցնէ նաեւ թէ, այն հին հեթանոսական տօնի մը վերջաւանացումը ունի իր մէջ: Հայոց մէջ նախ քան զքրիստոնէութիւն Միշր անուն չ'աւանդուած մը Կար, որ հուրի, կրակի աստուածն էր և անոր յատուկ մանաւոր պաշտամունք և արարչութիւններ կ'կատարուէին և հրավառութիւններ կ'ըրային: ՏԻՐ ԿԱՐ ՏԻՐ անուն ուրիշ չ'աւանդուած մըն ալ Կար: Կը կարծուի թէ Միշր

և ՏԻՐ աստուածներուն տօները միանալով և, անոնց ներքին իմաստը փոխողելով «Տեառնընդառաջ»-ի ԼՅՍՍ-ի տօնին փոխակերպուած է: Հայր յանձին ՄԻՀՐԻ կրակը, լոյսը պաշտօնը տեղ, Քրիստոնէութեան լոյսով լուսաւորուելէ հտքը, յանձին Յիսուսի «Արդարութեան արեւակը» պաշտել սկսած է, լուսաւորուել և Աստուծոյ որդի ըլլալու պարծանքով ցնծալ սկսած է:

ՄԻՀՐԻ հեթանոսական տօնախմբութեան առթիւ, հին հայերը ամբողջ գիշերը լուսավառութեամբ, հրավառութեամբ կ'անցնէին: Քրիստոնէութիւնէն հտքն ալ երկար դարեր նոյն խակ, եկեղեցւոյ մէջ կամ բակը գիւրավառ նիւթեր գիւղելով կ'վառէին և անոր շուրջ կ'դառնային: Երկու դար առաջ երջանկայիշատակ Սիմէոն կաթողիկոս վերցուց այն սովորութիւնը, ըստ որում «խոտեղի է շրջիւն զհրովն» կ'զրկէ տօնացոյցը:

Արդ, նկատելով որ «Տեառնընդառաջ» այնքան կարեւոր տեղ մը կ'առնէ՝ քրիստոնէական մանաւանդ հյոսց. եկեղեցւոյ մէջ, և նկատելով որ շատ մը թրքախօս հայեր յաճախ շատ բան չ'են հասկնար Ա.Եկեղեցւոյ մէջ կարգացուած ընթերցմունքներէն և չ'են կրթնար լուսաբանուելու օգտուել, մտադրած էին՝ «Տեառնընդառաջ»-ի տօնին առթիւ թրքերէն լեզուով և դասախօսութեան ձևով, ծանօթութիւններ տալ այս տօնին ներկայ նշանակութեան արարողութեանց և հին հրէական օրէնք և սովորութիւններու վրայ միայն զբաղումներս արգելք եղան ու չի կրցայ հասցնել:

Իմ գրածը ծանօթութիւնները քաղած եմ հին կտակարանէն և «անդրանկութեան» ու «մաքրութեան» օրէնքի վրայ գրուած ուսումնասիրութիւններէն: Մեր եկեղեցւոյ «ընծայումի» արարողութեան և մկրտութեան խորհուրդի վրայ եղած ծանօթութիւն և թարգ-

մանութիւնները ըրած եմ քահանայից դործածած՝ Մաշ-
տ ց. գիրքէն: Թրքերէն լեզուն, երով կ'գրեմ, կարելի
եղածին չաի ժողովուրդին հասկնալի չնկաւ համար,
տուներու մէջ խօսուած ոճով գրել ուզած եմ:

Այս առթիւ կ'իմնդրեմ, նաև, բոլոր անոնցմէ որոնք
այս տետրակը պիտի կարդան, նախապէս ուշի ուշով
կարդան Աւագուոց ժբ. գլուխը Եից ժգ 1—6, Թուոց
բ. 13—19. ժբ. 15—16, Թուոց ժգ 3, և Կլից լգ.
19—20 համարները: Եւ մանաւանդ Ղուկաս Աւետա-
րանի բ. գլուխի 21—38 համարները:

932 Փետրվար 23

ՆԵՐՍԷՍ ԱԻԳ. ՔՀՆՅ.

Հալէպ

ԹԱՎՈՒԴՃԵԱՆ

ՏԵԱՌՆԸ ՆԳԱՌԱՅ *

Վէ Մովսէսին շէրիաթը մուհէպիննէ անլէրին
թաթհիր կիւնլէրի թէմամ օլտուգտա, հէր իլք տօղան
էրքէք չօհուգ րապպա մուգատտէս տէնիլէ տէյու,
րապպըն շէրիա'թընտա հազըլմըշ օլտուղու իւզըէ մա-
սումը Բապպա թագտիւմ իթմէք, վէ Բապպըն շէրիա-
թընտա պիր չիթիթ գումրու, հախօտ իքի կէօյէրչին
հալրուսու պուշուրուլտուղու իւզըէ, գււրպան արգ
էթմէք իւչին Անը Երուսաղէմէ չըգարտըլար: Դուկ.
Բ. 22—24:

Իշթէ օ գատար մութանթան զիյնէթ վէ մէսէրրէթ
իլէ իհրա օլունան «Տեառնընդառաջ» հօրթուսու, Աւե-
տարանտա օգուտուղումուգ շու վագըա'նըն զիքրի
տիր: Պու՝ վագըա օլան, նագլիյէթտէ զիքրէ շայան
իքի խուսուս վար տրը: Պիրիսի՝ Յիսուսըն, Տահար-
տա Ալլահա թագտիւմ օլունմասը վէ տիկլէրի՝ Մար-
իամըն փաքլանմասը տրը:

Մէզքիւր վագըայը պա'զը իյգահաթլա թէքէրրիւր
էտէլիմ: Մարիամ վէ Յովսէփ Նագաթէթլի իսէլէրտէ
Յիսուսըն տօղտուղու թարիխտէ վուգու՝ պուլան թահ-
րիրի նուֆուս միւնասիպէթիյէ Բեթլեհէմէ կէլմիշէր
իտի. վէ Աւետարանըն նագընտան անլաշըլտըղընա
կէօրէ, Յիսուս տօղտըգտան սօնրա տախի, գըսսա պիր
միւտտէթ օրատա գալտըլար: Յիսուս չօհուղու թագ-
տիւմ էթմէք իւչին Երուսաղէմէ չըգմալարընա միւնա-
սէպէթ վէրէն խուսուս օրայա հագըն օլտուգլարը իտի:

Յիսուս սէքիգ կիւնլիւք իքէն Եհնուտի նօմօսու
իգթիգասընհա սիւննէթ օլտու: Յիսուս կիւնահարգ իտի:
Լաքին, նօմօսա թապի թութուլտու, ջիւնքի սիւննէթ
հէսէտին կիւնահը մուհիպ հէվէսլէրինին քէսիլմէսինէ
քինայէ իտի: Կէրչի Յիսուս Ալլահըն Օղլու իտի. լա-

* Այնքապ էմէնիլէրի պու եօրույա ՄԵԼԷՏ քա'պիր էսէլէր՝
քիւրիլէ իսէ ՍԱՅԱՄԱ քէսիլէ էսէլէր իսի:

քին, Արրահամա օլան վատ մուհէպիննէ Ալլահա Օղուլ օլմագ իւչիւն սիւննէթ իճապ էտէր իտի: Անը սիւննէթ էթտիրէնէր մէզքիւր մագսէտէրէ մէպնի եափը-յօրլար իտի, Յիսուս իսէ, օրէնքի իքմալ էթմէք իւչիւն կէլմիշ օլան պիրիսի հալընտա նօմօտա թապի օլտու: Այնի վագըթտա, պու միւնասիպէթլէ Անըն խէլաս էտիհի վէ քէփարէթ օլան զանը իլք փուրսաթլա տէօ-քիւլմիշ օլտու: Խաթնըն հասըլ էթտիյի աղըր՝ աճը, Գողգոթանըն պէօյիւք ճէփասընըն չաշնիսի իտի: Յիսուս սէքիզ կիւնլիւք իքէն օնու թաթտը. Նէնիահտտա Ս. Մկրտումիւն խորհուրդու (էլ իլէ օլմայան սիւննէթ կող. Բ. 11) «իքմալ օլմուշ» հալտա, սիւննէթին եէրինի թութտու: Վէ Յիսուս խաթն օլունարագ «Իսրայէլտէ հիսսէսի օլան» վա՛տ օղուլլարընտան պիրի օլտու:

Մարիամ՝ պունտան սօնրա, օթուգ իւչ կիւն տահա պէքլէյիպ պիր չիֆիթ գումրու ալարագ Յիսուսը Տաճարա իհգար էտիպ Ալլահա թագտիմ էթմէք իւչիւն վէ քէնտինին փաքլանմասը իւչիւն Տաճարա չըգտը: Օրատա Սիմոն նամ՝ փէք իխթիյար արդար պիր ատէմ, Յիսուսը զարշըլայրպ գունաղընա ալտը. վէ Յիսուսըն Մեսիա օլտուղունու պէյան իլէ Ալլահա համտ էթտի վէ պէրէքէթ տուա՛սը օգուտու: Հաքէզա օրատա, Աննա նամ փէք իխթիյար պիր նէպիյէ պուլունմագլա, օ տախի համտ ու սէնալար էտէրէք Երուսաղէմէ խէլասքեարըն կէլմիշ իտիյի միւթտէսինի վէրտի: Մարիամ քահանայ վասըթասըլլա փաքլանտը վէ չօնուղու ալարագ Յովսէփ իլէ պիրլիքտէ էվէրինէ տէօնտիւլէր:

Հէր նէգատար Աւետարանտան ալտըղմըզ համարտա Մարիամըն Երուսաղէմէ չըգմասը իւչիւն, էվվէլա, թաթհիր օլունմագ սէպէպ հալընտա կէօսթէրիւմիշ խէտէ, անդրանիքլիք տահա էսկի վէ մու-

հիմմ պիր նօմօս օլտուղունտան, էվվէլ անընհազգընտա մա'լումաթ վէրմէք իսթէրիմ:

Անդրանիքիք նօմօսու: «Հէր իլք տօղան չօճուգ րապպա մուգատտէս տէնիլէ»: Հահապետական ասըրտա հէր հանկը պիր փամիլեանըն պէօյիւկիւ այնի վազըթտա օլ փամիլեանըն քահանասը իտի: Վէ փամիլեատա իլք տէփա՝ տօղմուշ օլանշախս փամիլեանըն պէօյիւկիւնիւն՝ քահանասընըն, մուա'վինի ատտ օլունուր իտի: Անդրանիքլէրէ վէրիլէն պիր թագըմ պաշգա իմթիյազլար արասընտա պու տախի մուհիմմ պիր վազիփէ իտի: Իսրայէլ գաւմընըն Մըսըրտան չրգա ճագլարը էսնատա, Մըսըր էհալիսի իւզէրինէ կէլէն օն ափէթլէրին էն աղըրը օլմագ իւզրէ, Մըսըրտա ինսան վէ հայվանլարըն ճիւմլէ իլք տօղանլարը վուրուլմուշ գըրըմըշ իտի: Օլ միւնասիպէթլէ, Ալլահ, Եէհուտի գաւմընա էմր էթտի քի հէր իլք տօղան զիւրըրիյէթ Ալլահայ խըզմէթ էթմէք իւզրէ Տահարա թագտիմ օլունմալը տըր: Հայվանլարտան փաք վէ մագպուլ օլանլար մէզպահ իւզէրինտէգուրպան սունուլըր իտի, նամագպուլ օլանլար իսէ, պիր միգտար պէտէլի նագտի իլէ սահիպլէրինէ կէրի վէրիլըր իտի: Բապպիլէրին նօմօս թէփսիրլէրինտէն անլաշըրըջօր քի, սագաթ գուսուրու, խասթա եա իլէթլի օլանլար տահարա թագտիմ օլունմագլար իտի: Պիայնիհի չօճո գլարտա տախի հիչ պիր գուսուր պուլունմամալը իտի, Եօգ իսէ տահարըն խըզմէթինէ նալայըգ ատտ օլունուրլար վէ, տահարա թագտիմ օլունմագլար իտի: Շու սըրատա գափս իչինտէ օլմագ իւզրէ տիլ լիմ քի, օլ գանուլն ահքեամըննա Յիսուս տօղուշունտա քիւլիւ հալ գուսուրսըգ իտի: * Շու հալտա տահարըն

* Հայց. Եկեղեցիներն գանուլն մուկէպլմնէ միզիմի պիւ գուսուրու օլան լիմսէ Եկեղեցիներն պաւսօնէաւր օլմագ, Մանէվի գուսուրսրան առի վէ պէրի օլմագ զարէն իլ՝ շարք սըր:

խըզմէթնիւլէրի անդրանիքլէրտէն միւթէշէքքիլ իտի.
լաքին Մովսէս մարգարէնին թէրթիպաթը իլէ տա-
ճարն խըզմէթնիւլի Քահանայուծիւն թէշքիլաթը,
ուսուլընտա թէպլէտտիւլաթ օլտու: Տաճարա խըզմէթ
իւչիւն Իսրայէլ զաւմը արասընտա խուսուսի պիր
նէսլ, Դեւի նէսլի ինթիխապ վէ թային օլունտու: Մով-
սէս վէ Սհարոն օլ նէսլտէն իտիլէր: Դեւի նէսլի ճիւմ-
լէ անդրանիքլէրէ պէտէլ օլմագ իւզրէ ալընտըլար:
Վէ ան էրին մաիշէթինի թէշմին էթմէք վէ ալին
վագըթտա Սնդրանիքլէրին Ալահա թագտիմ օլունմա
ուսուլունու պագի սագլամագ իւզրէ, Իսրայէլտէ հէր
իլք տօղան չօհուգ Ալահա թագտիմ օլունմալը իտի
վէ պիր միգտար պէտէլի նագտի վէրիլէրէք կէրի
ալընմալը իտի: Օլ վէրիլէն ագչէ իսէ Դեւիլիլէրէ մախ-
սուս իտի: Յիսուս Մարիամըն իլք օլլու իտի. իմտի
Անը տաճարա թագտիմ էտիպ պէտէլի նագտի վէր-
մէյէ պօրնլու իտի: պու պէտէլին մըգտարը Աստուա-
ծաշունչտա պէյան օլտուղունա կէօրէ պիգիմ փարա իլէ
հարըմ լիրա ալթունտան զիյատէ թէշքիլ էտէր իտի:
Մարիամըն նէմիգտար պիր շէյ վէրտիյի հագգընտա
մա'լումաթ հօգ տըր: էյէր Աստուածածին պագըլարըն
զանն էթտիյի իւզրէ փուգարատան իտի իսէ, պէլքիտէ
ղեւիլիլէր իլէ ունուգ պիր հօլտա ույուշտու:

Անդրանիքլէրի թագտիմ էթմէք խուսուսընտա
օլան ալին հագգընտա թամ թէմամ պիր մա'լումաթ
հօգ տըր: Աննագ փէք էսկի պիր ըրվայէթէ կէօրէ,
հախօտ պա'ալը նէհուտիլէրին հալա ինրա էթտիք-
լէրի ալին ուսուլունտան պիր թասավվուր թէշքիլ
օլունապիլէր: Երրագլղըր տօլայրսըլա, թապիի տիր
քի, հէր իլք տօղան նէհուտի չօհուղու Երուսաղէմին
տաճարընա կէօթիլէրիլէմէզ իտի. իմտի շնծայուձ
ալինի շէօյլէնէ էվտէ ինրա էտիլիլ իտի: Չօհուգ տօ-
ղուպ կիւնիլ թէմամ օլտուգտա, չօհուղուն փէտէրի,

էլ ինչէ՛ պաշը տօսթլար իլէ—օն քիշի—պիրլիքտէ ահարոն նէսլինտէն զանն օլունան պիր բապպի տա-վէթ էտէր: Մէյտանա՝ բապպինին էօնիւնէ, պիր մա-սա զօնուր, չօհուգ վէ պիր միգտար փարա տախի օլ մասանըն իւզէրինէ զօնուլուր: Օլ չօհուղուն փէտէրի հուզուրա կէյէրէք բապպիյէ խիթապէն շու մանատա պիր իփատէտէ պուլունուր, «պէնիմ զէվնէմ պիր խ-րայէլլի օլարագ պու չօհուղու թէվէլլիւտ էյլէտի վէ շիմտի սէնի Ալլահըն պիր ներկայացուցիչի հաշնտա կէօզէտէրէք սանա թագտիմ էտիյօր»: Բապպի իսէ նէվապէն շէօյլէ սէօյլէր. «պու վալիտէսինին անդրանի-կի օլան չօհուղու եհովայա վէր, վէ հախօտ պիր միգ-տար ագչէ իլէ գուրթար» փէտէր չօհուղա փիտիյէ վէրէհէյինի սէօյլէյէրէք փաշայը ալըպ «պու պէնիմ իշ չօհուղում տրր, պունա պէտէլ շու փարայը ալ» տէր վէ Ալլահընա շէօյլէ պիր փուրսաթը քէնտինէ վէրտիյի իւչիւն շու մինվալ շիւքր էտէր, «միւպա-րէքսին սէն եա Ալլահըմըգ բապպ, ալէմին փատիշահը, սէն թէնպիհլէրին իլէ պիզի գուտսիյէթէ իրշատ էյլէտին վէ պիզէ օղլումուգա փիտիյէ վէրէրէք կէրի ալմագլըղըմըղը էմը էյլէտին: Միւպարէքսին սէն եա Ալլահըմըգ բապպ, ալէմին փատիշահը, սէն շէօյլէ պիր փուրսաթտան իսթիփատէ էտիպ կէօնէնմէքլիյիմիզ իւչիւն պիզի մուհափագա վէ հիմայէ էյլէտին»: Բապպի փարայը ալըր վէ չօհուղուն պաշընըն էթրափընը չէվիրէրէք կէչիրտիքտէն սօնրա էլինի չօհուղուն ալ-նընա գօր վէ շէօյլէնէ իճագէթ տուատընը օգուր պու չօհուգ պու փարա պէտէլի վէ պու փարա պու չօհուղուն պէտէլի տիր, պու չօհուգ Ալլահըն նօմօսու վէ սէմավաթըն գօրգուսու իւչիւն հիմայէ օլունտու, վէ գուրթուլուպ ազատ օլմօգլա պէրապէր նօմօս, էվլէնմէք վէ խայր ամէլլէրտէ պուլունմագ իւչիւն մէէգուն տըր» վէ թէքրար իրի էլինի չօհուղուն պա-

լան Ալլան իլէ ա'լազա էտէմէզ իտի: Պու սէպէպտէն չօճուգ կէթիրէն գարը մուգատուէս սայըլա՞ն հիչ պիր շէյէ տօգունամալը իտի, անհաշ քէնտի իւչիւն հէվա-
իհի գարուրիտէն օլան շէյլէրէ տօշունա պիլիր իտի
վէ նափաք օլտուղու կիւնլէրտէ էվինտէն տիշարը
չըգամալը իտի. շէօյլէքի պաշգաշարըն նափաք օլ-
մասընա սէպէպ օլմասըն. չիւնքի նափաք պիր քիմ-
ս'յէ տօգունա՞ն տախի նափաք օլուր իտի: Մովսիսա-
կան օրէնք իգթիգասընհա չօճուգ կէթիրէն գարը չօ-
ճուգ կէթիրտիքտէն սէքիգ կիւն սօնրա չօճուղու սիւն-
նէթ էթտիրիւր վէ օթուգ իւչ կիւն տահա էվտէ պէքլէր
իտի վ: անտէն սօնրա հէյքէլէ փաքլանմաղա կիտէր
իտի: էյէր չօճուգ գրգ օլուր իսէ միւտտէթ իքի գաթ
օլուր վէ վալիտէ ալթմըշ ալթը կիւն էվտէ գալըր իտի:

Փաքլանմա այինինին իքի հիհէթի վար իտի:
Փաքլանմագ սու իլէ օշուր իտի. ալու խարիճի փաք-
լըգ իւչիւն տիր: Տախիլէն՝ տէրունէն ըտհունտա
փաքլանմագ իւչիւն տահարա՝ Լանմա գուրպանը
օլմագ իւզրէ, պիր հաշընտա պիր գուզու, վէ կիւնահ
գուրպանը օլմագ իւչիւն իքի կէօյէրչին հավրուսու
հախօտ իքի գումրու կէթիրմէլի իտի: Լաքին էյէր
վալիտէ գարը Ֆագիր օլուր իսէ կէօյէրչին հա գում-
րուլարտան պիրի հանմա գուրպանը վէ տիկէրի
կիւնահ գուրպանը օլմագ քեաֆի սայըլըր իտի:

«Վէ Մովսէսին շէրիա'թը մուհէպինհէ անլէրին
թաթհիր կիւնլէրի թէմամ օլտուգտա» Մարիամ՝ պէլ-
քի ֆուգարատան օլտուղու իւչիւն, իքի գումրու ալա-
րագ, պիր կիւն, սապահ տուա'սընը խապէր վէրէն
պօրունուն տօգուգունհուսու չալըմագ իւզրէ իքէն:
Յովսէփ վէ Յիսուս չօճուգա պիրիքտէ՝ Նիքանօր հա-
խօտ Ակրիւբբաս թէսմիյէ օշունան, պէօյիւք գափու-
նուն էօնիւնտէ տուրտու: Պիր ագ սօնրա օլ գափու
աչըլմագլա Մարիամ վէ քէնտինինքիլէր, պէլքի պա'զը

շընա գօյարագ շէօյլէնէ տուա՝ էտէր: «Ալլահ սէնի
Էֆրայիմ վէ Մահաաէ կիպի էյլէսին, Բապպ սէնի
միւպարէքլէսին վէ մուհաֆագա էյլէսին, Ալլահ սանա
նէզարէթ էտիպ սէլամէթինի վէրսին, ուզուն կիւնէր
վէ սէնէլէր, վէ սէլամէթ սէնի իհաթէ էյլէսինլէր, Ալլահ
սէնի հէր տիւրլիւ շէրրտէն հըֆիզ էյլէսին վէ ճանընը
խէլաս էյլէսին»:

Պինապէրին Յիսուս տախի նօմօս մուճէպինճէ
շու զիքր օլունան մինվալիւզրէ, հա տա յնա միւմա-
սիլ պիր աչին իլէ տահարա թագտլմ օլունտու վէ
կէրի ալընտը:

Փափըսնա ճօնսու:— Եէհուտի նօմօսունճա հայ-
վանլարըն, եէյէճէք նէսնէլէրին վէ սայիրէնին փաքը
վէ նափաքը օլտուղու կիպի, ինսանլարըն միւպթէլա
օլտուղու շու հապուահվալըն տա՛նի փաքը վէ նափաքը
վար իտի: Եէհուտի զիհնիյէթինճէ ինսան հատտը
զաթընտա սաղլամ, հիւսնիւ էնտամլա վէ հէր վէճիլէ
զուսուրսըզ խալզ օլունմուշ ատտ օլունտը իտի: Տի-
կէր պիր խոստուս վար քի զիքրէ շայան տըր վէ
փաք նափաք մէսէլէսինի անլամաղա հարտըմ էտէր:
Եէհուտի դաւանութիւնը մուճէպինճէ թէ՛ն իլէ ճա՛ն
էօյլէ սըգը պիր ալագատա ատտ օլունմուշ տըր քի
(թէնսիզ ճան ասլա խայալ օլունամագ) ճանտա օլան
կիւնահ թէնտէ իհզար օլուր, վէ թէնտէ օլան նափաք-
լըզ ճանա թէլէսիր էտէր վէ կէչէր ատտ օլունտը իտի:
Պու էնիլտէն պիր թագըմ խասթալըզլար, պահուսուս
կիւնահ նէթինէսի տէյու փարզ օլունտը, նափաք
սայըլըր իտի: Վէ օլ նէվ խասթալըզա միւպթէլա
օլան քիմսէ իսթիլլաթտան մէն՝ էտիլիր իտի: Իմտի
հէր հանկը պիր գարը չօճուզ կէթիրտիյինտէ նափաք
ատտ էտիլիր իտի. փագաթ նափաք ա՛տտ օլունմա-
սընա սէպէպ չօճուզ կէթիրմէսի տէյիլ իլլա նէվսէ օ-
լուպ հայզը օլտուղու իտի: Նափաք օլան քէս փաֆ օ-

ճէ էտէրէք, պա՛զը քիմսէլէր, Սիմոն պիր քահանայ
 իտի տէրլէր: Պէօլէ տէյէնլէր անը մէշհուր ըապալի հի-
 լէլին օղլու, վէ Սրբազան Պօղոս Առաքեալըն մուալլիմի
 Դամաղիէլին փէտէրի տէյու զան էտէրլէր: Պա՛զըլար
 տախի անրն իւչիւն Ս. Գիրքի ըումնայա թէրճիմէ
 էտէն եւթմիշլէրտէն պիրի տիր տէրլէր: Պու Ֆարգ՝
 «Բապարն մէսիհինի կէօրմէյիննէ էօիւմ կէօրմէյէնէյի
 ըուհ իւլ Գուտս թարաֆընտան քէնտիսինէ վահի
 օլունմուշ իտի» սէօղիւնէ իսթինատէն օլան պիր ա-
 ւանդութիւն տըր: Ս. Գիրք Իսկէնտէրիյէտէ, Քրիս-
 տոստան 285 սէնէ էվվէլ ըումնայա թէրճիմէ օլուն-
 տու: Սիմոն օլ թէրճիմանլարըն արասընտա պալուն-
 մագլա «իշթէ պիրիը համիլէ օլահագ վէ օղուլ թէ-
 վէլլիտ էտէնէք» մարգարէութիւնընա թէսատիւֆ
 էթտիյինտէ, Ալլահտան՝ Մէսիանըն կէլիշինի կէօրմէք-
 լիյի, տիլէմիշ վէ Ալլահ տախի պու իհսանը էտէրէք
 անը Քրիստոսըն կէլիշինէ տէյին սագլամըշ տըր զանն
 օլունուր: Պու աւանդութիւն մունէպիննէ Սիմոնըն
 320—340 սիննինտէ պիր քիմսէ օլմասը իյհապ էտէր:
 Լաքին շու գատարը աշիքեար տըր քի «վա՛տ օլունան
 Մէսիայը կէօրմէք իւչիւն հալա եաշայօր իտի» թա-
 պիրինէ կէօրէ Սիմոն իսթիյար պիր քիմսէ իտի: Յի-
 սուս հագգընտա նօմօսու իհրա էտէն պաշգա պիր
 քահանայ զիրը օլունմամասընտան [Սիմոնըն քահա-
 նայ օլտուղու Ֆարգ օլունապիլիր: Ֆագաթ քիմին
 օղլու օլտուղու նամալում տըր: Սիմոն հէր հալա
 կէրէք քահանայ կէրէք գանունշինաս \ պիրի օլարագ
 Դանիէլին 490 սէնէլէրինին հիսապընը չըգարապիլէն
 պիրիսի օլմալը իտի: Իմտի Մէսիանըն կագընտա
 կէլէնէյինէ պէքլէյէրէք արգուլարընա մուվաֆիագ
 օլահաղընը տախի իլահի իլհամ իլէ հիսս էտէն պիրի-
 սի օլմալը տըր: Օլ իլհամ իլէ իտի քի Սիմոն գու-
 ճաղընա ալտըղը չօհուղուն՝ Յիսուսըն կէլէնէք օլան

պաշգալար տախի, գարըլարա մախսուս ավլույա կիր-
տիւէր: Օլ էսնատէ իհրա էտիւէհէք աշին շունտան
իպարէթ իտի:

Ղեւտացիւէր կէլիւիւէր, գարըլարըն կէթիւտիւիւէրի
թագտիւմէլէրի ալրըր,ար վէ կէօթիւրիւպ սնղան իւզէ-
րինտէ եանմա վէ կինահ գուրպանը հալընտա թագ-
տիւմ էտէրլէր իտի: Գուրպան պօղազլանըպ հանմագ
իւզրէ սնղան իւզէրինէ զօնուլտուգտան սօնրա պիւր
քահանայ էլինտէ պիւր ազ գան օլարագ տըշարըր կէլիւ
վէ ավլուտա՝ Ալլահա համտ էթմէք իւզրէ, տուրան
գարըլարըն իւզէրինէ սէրվիէրէք փաքլանմալարընը Ալ-
լահտան րէհա էտէր վէ փաքլանմըշ օլտուգլարընը ի-
լան վէ պէյան էտէր: Մարիամ տախի պու մինսլալ իւզրէ
փաքլանմըշ տըր:

Ա. Կոյսըն վէ Յիսուսըն, պիւր կէօնա փաքլանմա-
ղա ինթիյահլարըր հօգ իքէն, սատէհէ, նօմօտուն իհ-
րասը իւշին հիւսնիւ րիզալարըր իլէ փաքլանմագ աշի-
նինէ թաւ ի օլտուգլարըր էսնատէ դէյրի մէյհուզ վէ տլ գ-
զէթէ շայան պաշգա պիւր հալ մէյտանա կէլտի: Էվ-
վէյնէ գիքըր էթտիյիւմիզ վէհն իւզրէ Սիմէոն Ծնրոն ի
իւմինտէ պիւր զաթ Յիսուսըր գարշըլատըր ածիւր գուհա-
ղընա ալտըր վէ օրհնութիւն օգուտու, քէզա Աննա մար-
գարէլուհի նամ պիւր գատըն օլ օրհնութիւնլարա իշ-
թիւրաք էյլէտի վէ քէնտի տախի տուա՝ վէ. իլահի
թէրէննիւմ էթտի:

Սիւսեոն Ծնրունի:— Արբագան Ղուկաս աւետարա-
նիչ Սիմէոն Ծնրունի իւշին «սալիհ վէ էհլի թագվապիւր
ատէմ» տէյօր: Շու հալտա Սիմոն հազգընտա պուն-
տան զիյատէ, սալքի, մա՛լուամթըմըզ հօգ տըր: Փա-
գաթ մատամ քի Ա. Մարիամ «ատէթի շէրիաթ» իգ-
թիզատըննա օրայա կէլմիշ իտի, շէրիաթը իհրա է-
տէլիւէր տախի քահանալար իտիւէր: Սիմոնըն կէլիպ Յի-
սուսըր գուհաղընա ալարագ համտ էթմէսինտէն նէթի-

Քրիստոս իտիյինի պիլտի վէ էօյլէնէ իւան ու պէյան էյլէտի:

Սիմոնն օրհնութիւնը «Եա Բապա, շիմտի սէնին քէլամընա կէօրէ գուլունու սէլամէթլէ սալըվէր, զիրա կէօզլէրիմ հէփ միլլէթլէր հուզուրընտա, թաիֆլէլէրին թէնվիրի իւչիւն նուր վէ գավմըն Իսրայէլէ շան օլմագ իւզրէ, հազըրլատըզըն խէլասընը կէօրտիւ: Սիմոնն տէմէք իսթէտիյի շու իտի: Յիսուս չօճուգ վա'տ օլունան խէլասքհար տըր, վէ տէյիլ եալընըզ Իսրայէլին շանը, իլլա ճիւմլէ հեթանոսլարա նուր տըր վէ պէքլէնիլէն Քրիստոս տըր: Արթըգ մէսէրրէթլէ էօլէպիլիւրիմ չիւնքի արզումա մուվաֆֆագ օլտում: Վէ իւավէթէն շէօյլէ տէմիշ տիր. Քրիստոսըն տիւնեայա կէլիշինտէն չօզլար իսթիֆատէ էտէնէքլէր իսէտէ չօզլար տախի օլ սէպէպտէն տիւշէնէքլէր տիր: Քրիստոս վէ Անըն իշինէ գարշըր կէլիպ խուսումէթ էտէնլէր օլանագ տըրվէ հաթթա Յիսուսըն վալիտէսինին գալլի եարայանագ տըր: Վէ իշթէ աւետարանըն պիւթիւն թարիխի Սիմոնն փէյղամպէրլիքլէրինի թաստիգ էտէրլէր:

Աննա Անպիյէ (Մարգարէուհի):— շու արատա Սիմոնն օրհնութիւնլարընը պաշգա պիրիսի թէքէրրիւր էյլէտի, օլ շախս Աննա նամ իխթիյար պիր նէպիյէ իւի: Աննա Ասեբ նէսլինտէն Փանուէլին գրգը իտի: Անըն հազգընտա «էօմրիւնիւ տանարտա կէչիրիր իտի վէ պէրտէվամ պահք վէ աղօթք իլէ Ալլահա խըզմէթ էտէր իտի» տէնիլմիշ տիր: Տէնիլիյօր քի Տանարըն եագընընտա տուլ գարըլար իւչիւն պարընանագ պիր մահալ վար իտի: Տուլ վէ տիւնեատան չէքիլմիշ գարըլար օրատա թագվա իլէ վէ տանարըն խարիճի իշլէրի իլէ մէշղուլ օլարագ եաշարլար իտի: Անլէրին հիմայէլէրինէ քիւչիւնէք գըզլար թէսլիմ օլունուր վէ թա'լիմ էտիլիր իտի: Ս. Ղուկաս աւետարանիչին վէր-

տիյի մա՛լուժմաթտան իսթինթանէն Աննա իւչիւն Տա-
նարըն տուլ գարըլարընըն մեծաւորուհիսի տէնիլէ-
պիլիը: Շէօյլէնէ իւչ եաշընտա իքէն Տանարա թագ-
տիմ օլունուպ օն սէնէ գատար օրատա գաւան Ս.
Կոյս Մարիամ էլպէթտէ, Աննանըն իտարէսի թահթըն-
տա գալմը իտի: Իմտի Աննա պիր թարաֆտան թա-
լիմ էթտիյի Ս. Կոյսըն նաիլ յլտուղու բախտ վէ շէրէ-
փի կէօրէրէք վէ տիկէր թարաֆտան սիննինի ալմը
պիր իսթիյար օլմագլա, էօմրիւնտէ չօգ հարպլար,
փիւթիւհաթլար վէ մաղլուպիյէթլէր վէ սըզընթըլար
կէօրմիշ, հէր հանկը պիր եէհուտինին գալպինի էգէն
էլէմլէրէ կիրիֆթար օլմուշ պիրիսի հալընտա, Իսրա-
յէլի խէլաս էտէնէք վէ օնա շան օլանագ Գրիստոսըն
կէլտիյինի պիլէրէք շագ օլույօր իտի: Անըն շու ու-
զուն էօմրիւ պազըլարըն զաննըննա 110 վէ տիկէր-
լէլին գալլըննա 84 սէնէլէրի, բարեպաշտութիւն վէ
խայր ամէլլէր ինրա էտէրէք կէչմիշ իտի: *0 փէք կէնն
իքէն տուլ օլմուշ վէ պիւթիւն էօ՛մրիւնիւ տանարտա
խըզմէթ էթմէյէ վագֆ էթմիշ իտի: Անըն էօմրիւ
տահա զիյատէ աղօթք վէ պահեցողութիւն իտի: Աննա
տախի, պու միւնասիպէթլէ «Երուսաղէմտէ խէլասա
մունթագըր օլանլարըն ճիւմլէսինէ» Գրիստոսըն կէլ-
միշ իտիյի միւժտէսինի վէրիւր վէ թէշէքթիւրլէր
էտէր:

Իսրայէլ Գալմը արասընտա Երուսաղէմին խէ-
լասընա պէքլէյէն» պիր զիւմրէ վար իտի: Պունլա-
րըն բարեպաշտութիւնը փարիսեցի վէ դպիրլէրինքին-
տէն քիւլլիյէն փարզը իտի. անլէր հալիմ վէ հիլի
թագվա իտիլէր: Պունլար էսկի ահտտա օլան Գուր-
պան ուսուլունու վէ փէյղամպէրլէրին ըուհանի թա՛-

* Խրիսթիան քիլիսասընըն իլ բէճէֆլիսնէ, էվլէնմէյլէրէ
բէնի բէնիսնի խոյր ամէլլէր իշլէմէյէ վէ բարեպաշտութիւն վագթ
էսէնլէր օլմուէ սրլար, Ա. Տիմ. Ե. 5:

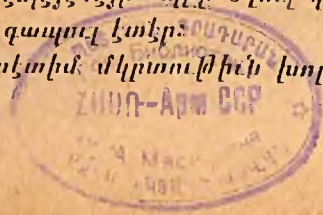
լիմաթլարընը Մեսիա իւշիւն հագիգի պիր հազըրըզ տէյու ինանըրլար իտի, պինա պէրին Ալլահ անլէրտէն պաազըլարընա վիշյամպէրլիք աթիյէսինի վէրիր իտի, վէ նոմօս խօճալարընա նամա'լում օլան պա'զը հագի-գաթլարը անլէրէ պիլաիրիբ իտի: Սիմոն վէ պէլքի Աննա թախմինէն պու զիւմրէյէ աիտ իտիլէր: «Երուսաղէմին խէլասը» Եախօտ «Իսրայէլին թէսէլլիսի» թապիրլէրի եհհուտիլէր արասընտա օլ գատար թա'միւմ էթմիշ իտի քի, անլէրի հէր առէմ պիլիր իտի վէ հաթթա «Երուսաղէմին թէսէլլիսի իլէ եհմին էտէրլէր իտի:

Շէօյլէճէ՝ «սնդրանիկլէրի թագտիւմ էթմէք» վէ «նէվսէ (լօհուսա) Գարըլարըն փաքլանմասը» հագ-գընտա օլան Մովսիսական օրէնքի մուսթասարէն թարիֆ էտէրէք խէլասքեարըմըզ Յիսուս Քրիստոսըն Գըրգ կիւնլիւք իքէն տահարա կէլիշինին սէպէպ վէ մանասընը իյզահ էթմիշ օլտուգ: Անէպա խրիսթիյան քիլիսասընտա տախի շէօյլէ պիր օրէնք վէ այինէ մահալ վա'ր մը տըր: Ումում խրիսթիյան՝ առաքելական, քիլիսալար պու սիւալա «էվվէթ» հէվապընը վէրիրլէր: Պիզիւմ մագսէտիւմիզ, շու միւնասիպէթլէ հայց. Առաքելական Եկեղեցինին պու խուսուտա օլան ֆիքրինի վէ քէնտինէ մախսուս օրէնք վէ այինի հագգընտա սէօյլէմէք տիր:

Քիլիսա՝ հատար գաթընտա վէ էսասէն, տինի՝ մէգհէպի պիր թէէսիսաթ իսէտէ, այնի վագըթտա շիր-քի վէ ուզվի պիր թէշքիլաթ տըր: Իմտի հէր հանկը քիլիսա քէնտի ազալարընը, էվլատլարընը, քէնտի թա'լիւմաթ վէ ագախտինճէ Քրիստոստա՝ Ալլահըն փատիշահըրընտա եաշաթմագ, ճիւս կէօրէ թա'լիւմ էտիպ պէօյիւթմէք իւշիւն թէրթիպաթ ալմըշ տըր: Հյտնց. Առաքելական Եկեղեցի, քէնտի տաիրէսինտէ՝ հէր հանկը ֆաւիլիատա տօղան չօհուղու, տինեայա

կելիշինտէ, երախայ տէյու գապուլ էտէր: Նա'նի հէր
նէ գատար խրիսթիյան պիր վալիտէտէն թէվէլիւտ
էթմիշ խէտէ՝ հալա մկրտել օլմամըշ, Ս. Աւագանտան
թէքրար տօղմամըշ, հագիզի խրիսթէյանլար սիլքինէ
կիրմէմիշ վէ եկեղեցիին տօղրուտան ա'գասը՝ էվլա-
տը օլմամըշ, տէմէքտիր: Եկեղեցի քէնտինէ էվլատ
օլահագ շախարրը, եա օլանլարը գուհաղշնտա պէօ-
յիւթմէք իսթէր: Պու. սէպէպտէն նաշի տիր քի, չօ-
նուղու. թէվէլիւտէնտէն հէման սէքիզ կիւն սօնրա
մկրտել վէ կնքել էտէր: Նա'նի Ս. Աւագանտա՝ փէ-
տէրին՝ Օղուլուն վէ Բուհիւլ Գուտսըն՝ իսմինէ՝, սու-
յա պաթըշըր, վաթիթիզ էտէր: Պէօյլէնէ չօնուգ՝ եկե-
ղեցիին քանաձնեհի գուլանարագ, տէյէլիմ, «կիւնա-
հըն գուլլուղունտան Քրիստոսուն Գանը իլէ սաթուն
ալլնմագ, Սէմալի փէտէրին օղուլլուղունու գապուլ
էթմէք, Քրիստոսա միրաստաշ օլմագ վէ բուհիւլ Գուտ-
սա տահար օլմագ» շնորհքընա մագհար օլուր: Վէ
պա'տէհու, չհնուղըն ալըր պէշ հասսէլէրի, հիսսիյաթ-
լարըն մէրքէզի ա'տտ օլունան գալպի, իւղ ահոյշ-
Միւռոն իլէ օծել օլուր, վէ փաքլըղըն (անապականու-
թեան) սէմալի մէվհիպէնին, մէօհիւրիւ էլէ Բուհիւլ
Գուտս նամընա թէմհիր օլուր: Պէօյլէնէ խէլաս վէ մէ-
սէրրէթ էլպիսէսինի կիյինիր» «խէլաս միսվէրինի վէ
լութի (շնորհք) թահընը» գօնուր, վէ «վերստին ծնունդ»
(թէքրար տօղմագ) շէրէֆինէ նաիլ օլաշագ սէմալի
Փէտէրէ օղուլ օլմագլա՝ Քրիստոսըն թէնինէ վէ Գանը-
նա իլհագ օլուր: Քահանայ՝ անը պու միւնասիպէթլէ,
«Փրկկալն Այ.» «Ոծկալն Այ.» տէյու 'իւհա՝ էտէրէք, իս-
մինին հալաթ տէֆիթէրինտէ պագի գալմասընա տուա՝
էտէր վէ միւպարէրէր: Եկեղեցի օլ չօնուղու աղու-
շընտա պէսլէյէնէյի պիշ օղուլ վէ հագիզի պիր ագա
հալընտա գապուլ էտէր:

Մագսէտիմ մկրտութիւն խորհուրդու հագգընտա

38715-67

պահա էթմէք օլմատըղընտան պու գատարը իլէ իք-
թիֆա էտէրիմ: Անհագ շու խուսուսու իլավէ էթմէք
խսթէրիմ: Եկեղեցի քէնտի էվլատարընըն ըուհանի
հայաթտա փէրվէրտէ օլմալարը իւլին, չօհուղուն
մա'նէվիյաթընըն պինա վէ իմարընա պու գատար
էրքէն պաշլամաղը թէրթիպ էթմիշ իքէն, պիզիմ ա-
րամըզտա պիր թագըմ պիգայտլար վազիֆէտէ թէ-
քիսսիւլ էտէրէք եկեղեցինին օգատար կիւզէլ թէշէպ-
պիւսիւնէ սէքթէ վուրմագտա տըրլար: Պիր թագըմ
աղանդաւորական ֆիքիւրլէրտէն ալտանարագ միւսու-
րիւնը թէէսիր էտէնլէր շէօյլէ տուրսուն, պիգայտլար,
ըուհանի հիսսիյաթլարը գաթըլաշմըշ, եկեղեցիտէն
եըրագլաշան անգգաւլարըն Մկրտութիւնա խօր նա-
գարլա պագմալարը, իղմագը ա'յն էթմէլէրի տահա
թէհիլքէլի տիր: Եագըգ քի պաագըլար իսմէն քրիս-
տոնեայ իքէն գալլէն հեքանու օլարագ չօհուգլարըն
մկրտութիւնընըն թէէսիր էտիյօրլար: Պու սէպէպտէն,
պու կիւն արամըզտա, 2—3—5—6 եաշընա գատար
մկրտութիւնարգ չօհուգլար պէօյիւյօրյար: Օ կիպի վա-
լիտէյն ըուհանի ույուշուգլըղա միւլթէլա խասթալար
տըրլար: Անլէրէ ույանմագ վէ քէնտի հալլարընա էր-
քէն միւթթալի օլմագլըղը թափսիյէ էտէրիգ: Չիւնքի
պիրագ սօնրա գաթէն կէճիքմիշ օլուրլար: Քրիստոս
իլէ ալագատա օլմայան, Անտէն եէյիպ իշմէյէն, թէ-
ղատտի էտիլմէյէն պիր չօհուգ, պիր կէնհ հէր հալտա
տիւնեա՝ շէրըին հիւքմ էթտիյի քիւրըլի հալատա,
եաշար վէ զէհիրլէնիր, շէրըին օղու օլուր: Ինսանիյէ-
թէ մուզըր պիր շա'սս օլուր: Վալիտէյն, սօնրա, պու
հալտան միւթէշէքքի օլուր, ամմա ֆուրսաթ գաջմըշ
օլուր, տահա ֆէնասը, տիւնեատան տահա պէօյիւք
պիր գարար էթմիշ օլուր: Պիր ճան էօլիւր վէ վալի-
տէյն ծնա մէշտուլ գալրը:

Եկեղեցի տէրաղուշ էթտիյի պիր ճանը, արթըգ թէրք

էթմէզ, օթուզ իբի կիւն սօնրա օյ չօհուղու վալի-
տէսի իլէ՛պիրլիքտէ թէքրար գուհաղընա տալէթ
էտէր: Էհլի թագվա վալիտէլէր պու տալէթէ ինա-
պէթ էտէրլէր. չօհուղու ալըպ եկեղեցիյէ կէլիւլէր վէ
սեղանա ընծայել էտէրլէր: Շուրասը աշիքեար տըր քի
խրիսթիյանլըգ տնտեսութիւնընտա՝ եէհուտի զիհ-
նիյէթիննէ, փաք եա նափաք մէսէլէսի եօզ տըր: Լա-
քին ինսան թապիաթընըն գաիֆի վէ «խէլասըմզըն
տիւշմէնի օլան շէյթանըն կիւմիւրտէյէն արսլան կիպի
քիմի եութսուն տէյու աքատըղը»նը հիսապա ալա-
րագ, եկեղեցի՝ քէնտի էվլատլարընը, հէր վագըթ
իւչիւն, փաքլանմաղա, երյզանմաղա՝ թէօվպէյէ տա՛-
վէթ էտէր վէ Քրիստոսըն Թէնինէ վէ Գանընա թէք-
րար իլհագ օլմաղա թէշվիզ էտէր: Պաշգա պիր խու-
սուս, եկեղեցի, քէնտիսի միւթէմատիէն Ս. Երրորդու-
թիւնա միւթէշէքքիր օլմագլա, էվլատլարընըն տախի
հէր հալ ու քէյթիյէթտէ Փէտէր, Օղուլ վէ Բուհ իւլգուտ-
սա համտ ու սէնա էթմէլէրինի էզ ճան ու տիլ արզու
էտէր վէ թավսիէ էտէր: Իշթէ ԸՆՇԱՅՈՒՄ այինինտէ
մագսատ պունլարտան իպարէթ տիր:

Թէզէվվիւն «թապիաթըն գանուներ, եանի Ալլահըն
իրատէթի» էմրի տիր: Թէէհիւլտէ մագսէտ մա՛նէվի
պիր էվ եափմագ տըր: Շէր քիմքի օյ էվի «իլահի պիր
թէէսիսաթ» տէյու գապուլ էտէր իսէ՛ անըն պագա վէ
տէվամընա մէէսուլ տըր: Պու մա՛նատա էվլէնէնլէր
չօհուզ կէթիրմէք իսթէրլէր վէ էյի էտէրլէր: Չիւնքի
հէր հանկը պիր Փամիլեատա պիր չօհուղըն թէվէլ-
լիւտիւ, վալիտէյն իւչիւն հայաթըն թէէմինինէ հա-
զիզի ալամէթ տիր: Չիւնքի օլ թէէմինաթ շէօլէսինին
փարլամասը՝ կէօրիւնմէսի տիր: Այնի վագըթտա օյ
էվտէ Ալլահըն պէրէքէթինին Փիլիպէնմէսի տիր: Չա-
գաթ պիւմէք կէրէք տիրլքի հայաթըն իպթիտասը Ալ-
լահտան տըր: Չօհուզ կէթիրմէք Ալլահըն հայաթընըն

պիր գըսմընա մալիք օլմագ տըր: Հէր հանկը պիր շէյխին մուհաֆազասը անըն գըյմէթինէ կէօրէ օլուր-շու հայտա չօհուգ կէթիրէն պիր վալիտէ օնա քէնտի հայաթընա, վէ Ալլահըն հայաթընըն պիր գըսմընա պագար կիպի հէյմմիյէթ վէրմէլի տիր: Իմտի վալիտէ օլանա վահիպ տիր քի րահաթ կիւնլէրի թէմամ օլտուղունտա, իլք ֆուրսաթլա չօհուղունու ալըպ տիշարը չըգահաղը վագըթ Ալլահըն հուզուրունա կիթսին, փէտէր Ալլահա թագտիմ էթսին վէ պէօյիւք պիր պէրէքէթէ նայիլ օլտուղունտան տօլայը շիւքը վէ համտ էյլէսին: Էվլատընըն խայրընը արայան հէր հանկը պիր վալիտէ, իհապ էտէր քի չօհուղըն Ալլահըն էվինտէ մէյվէտար պիր զէյթուն աղահը կիպի պէօյիւյիւպ տաիմի սուրէթտէ հէշիլ գալմասը իւչիւն, էն էվվէլ Ալլահըն հուզուրունա կիտիպ տուա՝ վէ նէյազլար էթսին, վէ բուհ իւլ Դուտսըն շնորհքընըն չօհուղուն իւզէրինէ էնմէսի իւչիւն հաւատացիալլարըն, խուսուսա քահանանըն բուհու պէսլէյիհի տուասընը տիւնլէյէրէք չօհուղու քահանանըն գուհաղընա վէրիպ Ալլահըն սեղանընա թագտիմ էթսին: Վալիտէ պէօյլէ էտէրէք չօհուղու հոգին Սուրքըն հիմայէսինէ թէսլիմ էթմիշ օլուր վէ անը միւմինլէր քիւրըէի հալասընտա հաշաթմաղա թէշէպպիւս էթմիշ օլուր: Շէօյլէհէ չօհուգ տախի Ս. Աւագանտա մկրտել օլուպ լուսաւորել օլտուղընտա ալտըղը շնորհքտա հաշար վէ «հիքմէթ վէ գամէթտէ պէօյիւմէքտէ օլուր:

Հայց. Առաքելական Եկեղեցիին «Ընծայում» արարողութիւնը Թիւրքի վէհն իւզըէ օլուր: Չօհուգ կէթիրէն հաւատացիալ գարը գըրգ կիւն էվինտէ գալըր: Տըշարը չըգամագ, վիզիթայա կիթմէգ: Օլ կիւնլէրի տօսթ վէ ագրապալարըն քէնտինէ գիյարէթէ վէ թէպրիբէ կէլէհէրէրի միւտտէթ տիր տէյու պիլիր: Շէկեղեցիին թէնպիհի պէօյլէ տիր: Զաթէն հիւմլէյէ մալում

պիր քէյիիյէթ տիր քի չօհուգ կէթիրմէ անվարը գարըլար իւչիւն պիր նէվ խասթալըգ, եախօտ խասթալըգ միւսլթէլա օլմագ հիյէթինտէ նագիք պիր հալտըր: Հէր հանկը պիր գարըրնըն պու միւտտէթ գարփընտա սօլուգտան վէ սըհագտան սագըրնըպ մուհափագա օլարագ րահաթ էթմէսի իյհապ էտէր: Հէզագէթլի տօգթօրլարըն թավսիյէլէրի տախի հէման պէօյլէ իյհապ էթտիրիք: Շու հալտա եկեղեցինին օրէնքի, աչնի վագըթտա սըհհէթ նօզթալը նագարընտան գարուրի պիր թէրթիպ տիր: Իմտի օլ թէնպիհէ ըիայէթ էթմէք, գըրգ կիւն էվտէ րահաթ էթտիրտէն սօնրա եայգանըպ թէմիզլէնմէք պէհիտ վէ փախտէլի տիր:

Գըրգ կիւն թէմամ օլտուղունտա վալիտէ չօհուղունու ալըպ եկեղեցիյէ կէլիր, էվվէլա թէշէքքիւր էտէր, տուա էտէր վէ երկրպագութիւն էտէր վէ քէնտինէ մախսուս եէրտէ՝ Դասըն արգասընտա տուրուր: Քահահայ՝ էլինտէ խաչ վէ աւետարան օլարագ կէլիր, գարըրնըն իւզէրինէ պիր աղօթք օգուր: «Ալլահըն նագարընը անըն իւզէրինէ տա՛վէթ էտէր, օնըն իւչիւն Սուրբ Կաթողիկէ վէ Առաքելական Եկեղեցիյէ իլթիհա էթմէսինի, Սուրբ Տահարա կիրմէյէ լայըգ օլմասընը վէ խէլաս էտիհի Թէնէ վէ Դանա լայըգ օլմասընը Ալլահտան րէհա էտէր: Անըն ճէսէտ եա բուհընտա քիր եա լէքէլէր վար իսէ փաքլանմասընը, Բապըլըն սըրբութիւնընա կիրիպ Անտէն կէլէն հէր տիրլիւ վէ տիրքէնմէզ ղանիմէթի կէօնէնմէսինի տիլէր: Թէքրար տուայը տէվամ էտէրէք Գըրգ կիւնլիւք իքէն Տահարա երկրպագութիւնա կէլէն չօհուգ իւչիւն ըիհա էտէր քի, չօհուգ «հիւմլէյէ էյիլիքքեանի օշան Բապըլ Ալլահըն էլի ալթընտա մուհափագա օլունարագ տիւշմէնին հիւնմ վէ թէնսիրլէրինտէն ագատ Ելուպ գուվլէթլի վէ գօրգուսըգ օլտուն, Ալլահըն հագիգաթը իլէ փաքլանսըն վէ մուհափագա օլունսըն, վէ րապըլըն ագիգ Թէնինի

վէ Դանընր գապուլա լայրգ օլսուն: Վէ անըն իւզէրինէ ազիզ րուն, հալիմրուն, հագիզի րունըն կէլմէսինի վէ պէր տէվամ լէքէսիզ վէ անարատ գալմասընը նիյազ էտէր վէ Բապպա համտ էտէր: Պու աղօթքտան սօնրա «մտից առաջի Սեղանոյ Այ.» սաղմոսունու սէօյլէյէքէք - Դարը չօհուգ գունհաղընտա օլարագ - Դասա կիրէր: Օրատա չօհուգ գունհաղընտա օթուրուր, իքի թարափընտա պիրէր մոմ հանար: «Իմէջ Տահարի..» աղօթքը օգունուր վէ «մարմնաց եալզ ի կուսէն» շարականը թէրէննիւմ էտիլիր: Պատէհու Քահանայ Ս. Ղուկաս աւետարանիչտէն Բ. Գլուխ 22 համարտան 35 համարա գատար օգուր. վէ թէքրար աղօթք էտէր վէ Բապպամըզ Յիսուս Քրիստոսըն գրրգ կիւնլիւք իքէն Մովսիսական օրէնք մունէպինճէ վալիտէսի Ս. Կոյս Մարիամ իլէ պիրլիքտէ տանարա՝ ընծայումա, կէլիպ Սիմէոնըն գունհաղընտա օխշալանտըղընը զիքր էտէրէք Բապպտան բէհա էտէր վէ տիլէր քի «չօհուղու հրփզ էթսին, կէօրիւնմէզ գուվվէթի իլէ շիորհքտա պէօյլիւթսիւն, սէչիլմիշլէրինէ մախսուս օլան միրաս հիսսէսինէ լայրգ էյլէսին վէ էլինին կէօլկէսի ալթընտա հրփրզ էյլէսին»: Պունտան սօնրա քահանայ «Ստոռաժաժին երկնային....» շարականընը թէրէննիւմ էտէր՝ ր Ս. Սեղանա չրգար վէ աւագ Խորանըն էօնիւնէ կէլիր. օյ վագըթ վալիտէ՝ չօհուգ գունհաղընտա վէ հէր էլինտէ պիր հանար մոմ օլարագ սեղանա եապաշըր վէ չօհուղու սեղանա թագտիմ էթմէք իւզրէ քահանանըն գունհաղընա վէրիր: Քահանայ չօհուղու ալըպ Խորանա, Սեղանայ վէ Աւագանայ տօղրու երկրպագութիւն էտէր վէ շէօյլէ աէր. «շու իսմտէ Քրիստոսըն պու գուրու, երկրպագութիւնա կէլմիշ օլմագլա, Ս. Խորանա, Ս Սեղանա երկրպագութիւն էտէր, վէ Ս. Աւագանա երկրպագութիւն էտէր, օ քի պինսօմօսլուղու (անօրէնութիւն=Կիւնահ) սօյունտու վէ Ալլահը պիլմէք (աս-

տուածգիտութիւն) նուրունու կիյնտի: Վէ չօճուղու վալիտէսինին գուճաղընա վէրի: Պահպանիչ վէ Հայր մեր աղօթքը իլէ պաշտօն խիթամա կէլի: Վալիտէ պու միւնասիպէթլէ, էյէր հազըրլանմըշ վէ խոստովանանք օլմուշ իսէ հաղորդել օլուր: Չօճուգ զաթէն հաղորդութիւնա լայրգ ատտ օլունուր:

Իշթէ Եկեղեցիինին տինի հիսսիյաթլարը ույանըգ վէ հանըգ սագլամաշ իւչիւն էթտիյի թէրթիպաթ պու գատար կիւզէլ վէ միւլասիր իքէն, մա'էթթէէսսիւֆ կէօրիւյօրըգ քի պիզիւմ արամըգտա վալիտէլէր՝ Մկըրտութիւն խորհուրդընըն իճրասընը կիւնիւնտէ էթմէքլիյէ իհմալ պուլունմագլա պէրապէր չօճուղու Լ'նճայումա կէթիրմէք ատէթինի պիւթիւն պիւթիւնէ թէրք էթմիշ տիրէր: Նատիրէթտէն օլմագ իւզըէ պա'զը վալիտէլէր չօճուգլարընը կէթիրիլէր իսէ, օ տախի, հալա էվտէ իխթիյար վէ միւթէտէյիւն գայըն վալիտէլէրին հա պէօյիւք անալարըն պուլունմասը վէ անլէրին՝ էյէր թէէսիրլէրի վար իսէ, ճէպրի թահթընտա օլան պիր իշ տիր: Շիմտի վալիտէլէր չօճուգ կէթիրտիքլէրինտէ տիւննէվի զէվգ վէ սէֆա իլէ անլէրի գարշըլայօրլար: Իմանըն չըրասընը հագըպ, չօճուղուն հէնուգ գըրփմագտա օլան կէօզինէ, Քրիստոստան իշրագ էտէն նուրու կէօսթէրէճէք եւրտէ տիւնհա զէվգինի կէօսթէրիյօրլար: Էվի պիր տահար շէքլինէ գօյուպ, Չօճուղուն հէնուգ իշթմիյէ պաշլայան գուլագլարընը իլահի թէրէնիւմլէր իլէ տօլտուրահագ եւրտէ, Բագոսըն սեղանընը գուրուպ րագս թէրէնիւմլէրի չաղըրըյօրլար: Օ տախի չօգ տէֆա՝ էհնէպի վէ տիւշմէն լիսանը իլէ տիւննէվի հիսսիյաթլարը թահրիք վէ իհթիգագ էթտիրէն թիւրքիւ վէ մագամլար իլէ թէղաննի էտիյօրլար: Չօճուգա հայաթ վէ մէսէրրէթ էլպիսէսի կիյտիրէճէք եւրտէ, օ տահա հէր շէյտէն պի խապէր իքէն մօտա թէրթիպի սիւս-փիւս

իլէ տօնատրյօրչար:

Լաքին էյ վալիտէյր, սիզի Ս. Կոյս Մարիամտան էյի էօրնէք ալմագ իւչիւն տա՛վէթ էտէրիմ: Տիրամայր Աստուածածին Հոգին Սուրբտան համիլէ օլտուղունա հագինի վար իքէն, նօմօս վէ ազախտ ալթընա կիրմէյէ իհիթիյանը եօգ իքէն, պիրիհիք օղլունու սէքիզ կիւնլիւք իքէն խաթն էթտիրտի. շէօյլէ քի Օ՝ «Իսրայէլտէ հիսսէսի օլան վա՛տ օղուլարընտան պիրիսի» օլտուն: Գրրգ կիւնլիւք օլտուղունտա, ասլա էհմալ էթմէյէրէք, չօհուղու Տահարա Ալլահըն հուզուրունա իհզար էթմէյէ, Բապպա թագտիմ էթմէյէ կէթիրտի: Շէօյլէ քի չօհուգ Իսրայէլին Ալլահը եհօ վանըն հիմայէսի վէ թէէսիրի թահթընտա պէօյիւսին: Անը՛Գահանանըն գուհաղընա վէրտի, քի Սիմէոն կիպի էհիլ թագվա, արդար վէ Ալլահ ատէմի օլան պիրինին տուա՛ վէ պէրէքէթլէրինի ալսըն: Հիւմ իյէթի իլէ իշթիհար էտէն՝ անարատ վէ Կոյս Մարիամ, Մեսիա վալիտէսի օլտուղունա պէօպիւրլէնմէյէրէք, թէվագու՛ էթտի վէ Աննա նէպիյէնին, (պէլլի անը զաթէն թանըյօր իտի) տուա՛ վէ նիյազլարընա իլթիհա էյլէտի: Վալիտէյր, սիզ տախի տիւնեայա, միլլէթէ, քիլիտայա վէ քէնտի էվինիզէ եէնի պիր հայաթ թէվլիտ էթտիլինիզտէ օլ չօհուղու, իլք տէֆա, հայաթըն մէնպա՛ը օլան Ալլահըն թէէսիրի թահթընա գօյմագ իւչիւն թէֆէքքիւր էտինիզ, եկիղեցինին գանուն վէ զավատինէ իթա՛աթ էտինիզ, Բապպա իլթիհա՛ էտիպ, Ս. Կոյս Աստուածածինին բարեխօսութիւնընա միւրահաւթ էտինիզ. օլ վագրթ միւսթագպէլ իւչիւն շիւպհէ վէ էնտիշէնիզ օլմայանագ վէ էվլատլարընըգ էվինիզէ պէրէքէթ օլանագլար տըր: Չօգ տէֆա՛ ֆամիլեալարտա չօհուգլար հագգընտա պահս օլուր իսէ, շու կիպի սէշղլէր իշիտիյօրըգ «պագալըմ նէ օլանագլար, վագրթ ք՛օթիւ տիւր, կէնցլէր իւչիւն թէնըրիպէլէր չօգ

տըր, շիմտիքիլ՝ ր տիւնեէվի օլույօրլար, անա պապա-
յա խալըրլարը օլմայօր, շէրրի եաշայօրլար վէ սաիրէ»
պու շէքվա սէօղլէրի պիլէ կէօսթէրիյօր քի վալիտէյն
գուսուրլու տըր: Տիւնեա վէ շէրր քիւրրէի հավասըն-
տա պէօյիւյէն չօհուգ հէր հալտա շէրրի օլուր վէ օլա-
հագ տըր: «Էվվէլտէն չօհուգլար, կէննէլտէ ա՛րնամուս
հիսսիյաթը տահա գէյատէ իտի, Ալլահտան գօրգարլար
իտի» տէրլէր: Էվվէթ չիւնքի անլէր իլք կիւնտէն Ալլահտա
եաշամաղա պաշլայանլար իտի: Հէր հանկը պինանըն
սաղլամ վէ մազպուլթ օլմասը իւչիւն, անըն էսասընըն
գայա իւզէրինէ գուրուլմասը վէ էյի պաշլամասը լազըմ
տըր: Ինսան հայաթը պիր պինա եափմագ կիպի տիր
վէ եաշամագ պիր սէնա՛թ տըր: Հէր հանկը պինա եափ-
տըրահագ օլան ատէմ, քէնտի պինասընը ուստա պիր
մի՛մարա թէսլիմ էթմէք իս՛թէր: Ինսան էօմրիւնիւն
մա՛նէվի պինասը իւչիւն էն էյի միւհէնտիս, էն ուսթա
միմար Բապպ Յիսուս Քրիստոս տըր: Անըն էօ՛մրիւ,
ինսանի վէ իլահի հայաթընըն նիւմունէսի, թարիխի
պիր վագըա՛ օլմագլա, հէր պիր քրիստոնեայա աշի-
քեար տըր: Թէքմիլ ատէմ օլմագ իսթէյէն քիմսէ Անը
թէմսիլ էթմէլիտիր: Անըն կիպի օլմագ իսթէյէն քիմսէ
Անըն՝ թէէսիս էթտիյի փատիշահլըղա ազա օլմալը տըր
Անըն էվինտէ Քիլիսատա եաշամալը տըր: Էօյլէ իսէ,
էյ վալիտէլէր չօհուգլարընըրը Բապպըն էվինտէ պէօյիւ-
տիւնիւզ: Անլէր սէքիգ-գըրգ կիւնլիւք իքէն օրայա կէ-
թիրինիզ:

«Տևաոնընդառաջ» տօնախմբութիւնը: (Եկեղեցի-
նին՝ Սիմէոն Ծերունիինն պէյանաթընտան ալարագ,
պիղէ էօյրէթտիյինէ կէօրէ), Քրիստոսըն «Հեթանոսլարա
նու» վէ Իսրայէլէ փաոխ» օլտուղունը պիղէ իլան էտէր:
Նուր՝ պիւթիւն թապիաթա հայաթ վէրէն՝ ճիւմլէ հաս-
սէլէրիմիզի գուվվէթլէնտիրէն, վէ հէր պիր փուալիյէ-
թիմիզէ մուվաֆիթագիյէթ վէրէն՝ պիր գուվվէթ տիր:

Նասրը քի հէրնէվ թօխումուն պէօյի յիւպ նէշվ ունէմա
 պոււմասը իւչիւն նուրըն փէրթէվլէրի վէ հէրարէթիպէ
 ճիտ տիր, պիաջնիճի ինսանըն ճանընա էքիլէն քէլամըն
 տախի պէօյիւ յիւպ մահսուլտար օլմասը իւչիւն, հէր
 հանկը պիր ատէմ Քրիստոսըն նուրունա մէօհթան
 տըր: Պու սէպէպտէն տիր քի Քրիստոսըն օլմատըղը
 եէրտէ ըուհանի վէ ախլագի հայաթ օլմաազ: Քրիս-
 տոս տիւնեայա նուր կէլտի: Նուր՝ Ալլահ, Քրիստոստա
 տիւնեայա՝ ինսանիյէթէ իշրագ էյլէտի. իլահի հագի-
 գաթը տիւնեայա իլան էթմէք իւչիւն պէյան օլտու:
 Շէօյլէքի հիչպիր քիմսէ «պէն իշիթմէտիմ, կէօրմէտիմ»
 տէմէյէ ճէսարէթ էթմէսին: Օ՝ պու քէրէ «պուլուր»
 եա «աթէշի թիւթիւն» իչինտէ սարըլմը կիզլէնմիշ
 տէյիլ, իլա Քրիստոստա ափ աշիքեար փարլայան
 կիւնէշ տիր. սալահ Կիւնէշի տիր: Հէր քիմ օնա կէլիր
 իսէ թէնպիր օլուր վէ թէսէլի պուլուր: «Տեառնընդառաջ»
 Տօնախմբութիւնը միւսասիպէթիյլէ պիզէ պէյան էտի-
 լէն հագիգաթ պուստան իպարէթ տիր: Իմտի էյ հայ
 եկեղեցի վլատարըր. պու տա՛վէթէ իճապէթ էտէլիմ:
 Սիմէոն Ծերունիին իմանը իլէ օլ նուրու գարշըլայա-
 լըմ վէ գուճազլայալըմ: Սիմէոն Ծերունի վա՛տ օլան
 Մեսիանըն կէլմիշ իտիյինի իման կէօզլէրի իլէ կէօր-
 տիւ, իմիտինին իրմալ օլտուղունու պիլտիվէ տիւն-
 եանըն հէր նէվ նէշէսինի թէրք էթմէյէ բագի օլտու,
 չիւնքի ճանընտա «սէլամէթի» հիսս էյլէտի: Պիզ
 Քրիստոսըն պիզիմ իւչիւն կէթիրտիյի խէլասը, սաատէ-
 թի վէ սէլամէթի վագըա՝ հալընտա կէօրտիւք, հիսս
 էթտիք վէ քիլիսանըն էօմրիւտէ ամէլի սուրէթտէ
 եաշատըղընը միւշահէտէ էյլէտիք: Արթըզ էօյլէ իսէ,
 թէքրարէն էսկի ատէմէ տէօնմէք, տիւնեանըն լէթա-
 փէթ վէ զէրափէթ մասքէսի ալթընտա կէօսթէրտիյի
 կիւնահը, գարանըզ էօմէթիւ կաշափագա նասը, տէօ-
 նէպիլիրիզ: Իմտի շու Քրիստոսի պէյիւսասիպէթլէ

եւումէյի նուր օլան Քրիստոսա տա՛վէթ էտէրիմ:

Պոյտրուն էյ Քրիստոսուն նուրնտա փէրվէրտէ օլմուշ նէտտին էվլատլարը, վէ «Լուսաւորջական» օլ-տուզունա իֆթիլսար էտէնլէր, Իմանտա պէօյիւք վէ Քրիստոսըն նուրը իլէ միւշէրրէֆ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայրապետիմիզին Ալլահինա տէօնէլիմ վէ անըն թէէսիս էթտիյի Հյտց. Սոաքեւական Եկեղեցիյէ իլթիհա էտիպ, Սրբազան հայրապետլէրին զօյտուզու զանուն վէ զափախէ բիայէթ վէ հիւրմէթ էտէլիմ:

Օլ վազըթ Քրիստոստա սալան վէ եկեղեցիտէ փէլան պուլահաղըզ:

Ամէն անոնք որ առնեն այս թերթիկը, փոխարէնը
վճարած կ'ըլլան եթէ կարդան ուշադրութեամբ և
գործադրեն յանձնարարութիւնները:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0653032

